

Izlaganje znanstvenog suradnika Hrvatskog instituta za povijest dr. sc. Roberta Skenderovića na predstavljanju prvog broja Godišnjaka za znanstvena istraživanja u izdanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, u Hrvatskom školskom muzeju u Zagrebu, 11. svibnja 2010. godine.

Poštovane dame i gospodo,

u ovome večerašnjem predstavljanju ja bih želio nešto više reći o samome sadržaju Godišnjaka za znanstvena istraživanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Prije svega nešto o samome uredniku i članovima uredničkog vijeća. Uredništvo časopisa potpisuju Tomislav Žigmanov kao glavni urednik, te Slaven Bačić, Mario Bara i Petar Vuković kao članovi uredničkog vijeća. Navedena imena poznavateljima kulturnih i znanstvenih zbivanja među vojvođanskim Hrvatima ne treba posebno predstavljati. Stoga samo u osnovnim crtama:

Ustrojavanje Zavoda i pokretanje ovog Godišnjaka koji danas predstavljamo najbolje govore o glavnome uredniku Tomislavu Žigmanovu. Slaven Bačić je najpoznatiji po uređivanju Leksikona podunavskih Hrvata, Mario Bara je još kao student na Sveučilištu u Zagrebu dobio rektorovu nagradu za rad iz teme o povijesti vojvođanskih Hrvata, a Petar Vuković je trenutačno docent na Filozofskom fakultetu također Sveučilišta u Zagrebu. Sve to govori da se u uredništvu Godišnjaka okupila grupa mlađih ljudi koji su se već dokazali na znanstvenom području, pa se i iz njihovih imena može zaključiti da je ovaj Godišnjak zamišljen kao ozbiljan projekt.

Sadržaj ovoga prvog broja Godišnjaka po mnogočemu je specifičan. Uredništvo je u prvome broju odlučilo objaviti pretiske već prije objavljenih znanstvenih radova čija je zajednička poveznica bavljenje tematikom kulture vojvođanskih Hrvata (gdje pod pojmom kultura doista mislim na njen najširi opseg koji uključuje i jezik i povijesno nasljeđe i društvene odnose). Ova odluka donesena je zbog vrlo jasnog uvida uredništva u opće prilike kako same zajednice Hrvata u Vojvodini, tako i stanja znanstvenih istraživanja o vojvođanskim Hrvatima. Prema riječima samog urednika izboru radova objavljenih u ovome prvome broju Godišnjaka prethodilo je prikupljanje i kritičko preispitivanje više stotina znanstvenih radova koji su se djelomično ili u cijelosti bavili tematikom vojvođanskih Hrvata. Na kraju se uredništvo odlučilo za jedanaest (11) radova autora iz Hrvatske, Mađarske i Vojvodine (odnosno Srbije).

Radi se o radovima koji su nastali u vremenskom rasponu od 1998. do 2007. godine, pa se u kriterijima društveno-humanističkih znanosti može reći da su ti radovi recentna znanstvena istraživanja koja po odabiru tema, metodama i rezultatima predstavljaju najnovija znanstvena

dostignuća. O njihovoj kvaliteti govori i popis časopisa i zbornika u kojima su objavljeni u prvotisku (*Bosna Franciscana*, *Croatica christiana periodica*, *Hrvatska revija*, *Časopis za suvremenu povijest*, *Marulić*, *Jezik i identitet (zbornik)*, *Studia Ethnologica Croatica*, *Sociologija i prostor*, *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine*, *Obnovljeni život*), a ovdje treba istaknuti da je uredništvo Godišnjaka od svih navedenih časopisa dobilo dozvolu za ponovno tiskanje objavljenih radova.

Izbor radova napravljen je s namjerom odabira reprezentativnog uzorka koji pokazuje sadašnje stanje u znanstvenom istraživanju vezanome uz problematiku kulture i povijesti vojvođanskih Hrvata. Radovi obuhvaćaju različita znanstvena polja: povijest, jezikoslovlje, etnologiju, sociologiju i filozofiju, pa su tako i strukturirana u posebna poglavlja u Godišnjaku.

Popis autora i teme ovih radova govore o opredijeljenosti uredništva da se u Godišnjaku predstavljaju radovi priznatih znanstvenika ne samo iz Hrvatske ili iz hrvatske zajednice u Vojvodini, nego i svih drugih čiji se znanstveni interes u cijelosti ili djelomično odnosi i na kulturu vojvođanskih Hrvata. Primjerice Godišnjak započinje s radom nažalost prerano preminulog mađarskog povjesničara Istvána Györgya Tótha koji se bavio katoličkim misionarima u ugarskom Podunavlju u 17. stoljeću i tako u svome znanstveno-istraživačkom radu otkrio brojne činjenice važne za povijest vojvođanskih Hrvata. Radovi s povijesnom tematikom obuhvaćaju i druge teme s vremenskim rasponom od ranog novog vijeka sve do najnovijeg doba. Tako se dr. Franjo Emanuel Hoško u svome radu bavi djelovanjem franjevaca u vremenu kasnog jozefinizma, moja malenkost donosi prilog o odnosima biskupa Josipa Jurja Strossmayera i Ivana Antunovića, Stevan Mačković obrađuje važan povijesni događaj proslave 250. godišnjice doseljavanja veće skupine Bunjevaca iz 1936. godine, Mario Bara se bavi djelovanjem Hrvatske seljačke stranke u Bačkoj, a Slaven Bačić (pod pseudonimom Bruno Skenderović) piše o Formiranju nacionalne svijesti kod Bunjevaca u Bačkoj u razdoblju od 18. stoljeća, pa sve do događaja 1990-ih godina.

Uz ove radove s povijesnom tematikom Godišnjak donosi također vrijedan i aktualan rad Petra Vukovića pod naslovom „Bunjevački jezik – korijeni, varijeteti, perspektive“, zatim jednu etnološku studiju sveučilišne profesorice Milane Černelić o različitim pristupima bunjevačkih identiteta, rad sociologa Zlatka Šrama pod naslovom „Kulturni i politički konzervativizam bunjevačkih Hrvata u Vojvodini“ te dva rada koji su svrstani u poglavlje „Filozofija i povijest filozofije“, a radi se o radu Ante Sekulića pod naslovom „Objelodanjeni prinosi proučavanju filozofske baštine s rubnoga narodnog područja Podunavlja“ i o radu

Tomislava Žigmanova „Problemi i narav utemeljenja morala u bunjevačkim narodnim poslovicama i izrekama“.

Prvi broj Godišnjaka završava s radom Tomislava Žigmanova i Marija Bare pod naslovom „Monografije o Hrvatima u Vojvodini od 1990. do 2008. – osnovne informacije“. Taj rad koji je objavljen kao prvotisak koristan je bibliografski prilog koji čitateljima daje uvid u monografije izdane tijekom posljednja dva desetljeća koje su se bavile tematikom vojvođanskih Hrvata i svojim sadržajem zaokružuje ovaj broj Godišnjaka.

Dvanaest radova objavljenih u ovome Godišnjaku i brojne znanstvene reference na koje se pozivaju pokazuju da već postoji prilično snažna znanstvena produkcija koja se direktno ili indirektno bavi tematikom kulturno-povijesnog identiteta vojvođanskih Hrvata. Brojnost i heterogenost tema svjedoče da su kultura i povijest vojvođanskih Hrvata doista interesantni i da su već dosad privlačili brojne znanstvenike. Ipak, kultura vojvođanskih Hrvata ne obrađuje se znanstveno u onoj mjeri kolike su doista potrebe hrvatske zajednice u Vojvodini. Još je veći problem u tome da su postojeća istraživanja fragmentirana, međusobno nepovezana, i što je najgore, u konačnici nepoznata samim vojvođanskim Hrvatima.

Naime, priroda je znanstvene periodike da je slabo dostupna i da je poznata uglavnom samo uskom krugu znanstvenika koji su za nju profesionalno zainteresirani. Stoga je ovakva odluka uredništva Godišnjaka da prvi broj započne s pretiskom važnijih radova sasvim opravdana i rekao bih nužna. Ona pokazuje i još jedno važno opredjeljenje uredništva, a to je da Godišnjak pored akademske (tj. znanstvene) zajednice bude dostupan najširem čitateljstvu, prvenstveno samim vojvođanskim Hrvatima.

Kao predstavljajući na kraju želim čestitati glavnom uredniku g. Žigmanovu i uredničkom vijeću jer Godišnjak po svojem vizualnom identitetu, profesionalno odrađenom uredničkom poslu, i što je najvažnije, po svome sadržaju pokazuje da se radi o ozbiljnom projektu. Ovakav pristup i najava uredništva da će već drugi broj sadržavati prvoobjave znanstvenih radova daje nadu da će Godišnjak vrlo brzo u znanstvenoj zajednici biti prihvaćen kao ozbiljna znanstvena publikacija.

Od mene još samo sugestija da se cjeloviti brojevi Godišnjaka stavljaju i on-line na web stranicu Zavoda. Tako će Godišnjak ispuniti i svoju ulogu medija kroz koji će najširi krug čitatelja imati uvid u recentna znanstvena istraživanja vezana uz kulturu vojvođanskih Hrvata.

Robert Skenderović

Dokument preuzet s Portala kulture Hrvata u Vojvodini www.zkvh.org.rs